

KNISLINGE SOLPARK

Underlag inför kombinerat undersöknings- och avgränsningssamråd avseende uppförande och drift av en solpark vid Knislinge i Östra Göinge kommun

2025-05-06

Innehåll

1	ADMINISTRATIVA UPPGIFTER.....	1
2	INLEDNING	2
2.1	BAKGRUND OCH SYFTE	2
2.2	SAMRÅD ENLIGT 12 KAP. 6 § MILJÖBALKEN.....	2
2.3	MILJÖBEDÖMNING ENLIGT 6 KAP. MILJÖBALKEN	2
2.4	ANDRA TILLSTÅND OCH DISPENSER.....	3
3	PROJEKTBESKRIVNING	4
3.1	LOKALISERING.....	4
3.2	VERKSAMHETSUTÖVARE	4
3.3	OMFATTNING OCH UTFORMNING	4
3.4	ANLÄGGNING AV VÄG.....	5
3.5	INHÄGNAD OCH ÖVERVAKNING	6
3.6	PÅLNING OCH BYGGNATION	6
3.7	MONTAGE OCH ANSLUTNING AV ELEKTRISK UTRUSTNING.....	6
3.8	DRIFT OCH SKÖTSEL AV ANLÄGGNINGEN	6
3.9	SKÖTSEL AV MARKEN.....	7
3.10	AVVECKLING OCH ÅTERSTÄLLANDE.....	7
4	BESKRIVNING AV OMRÅDET	8
4.1	OMGIVNING	8
4.2	TERRÄNG OCH MARKANVÄNDNING	8
4.3	KOMMUNALA PLANER	9
4.4	REGIONAL UTVECKLINGSSTRATEGI FÖR SKÅNE.....	11
4.5	REGIONPLAN FÖR SKÅNE	12
4.6	NATURMILJÖ OCH SKYDDADE OMRÅDEN	12
4.7	KULTURMILJÖ	17
4.8	FRILUFTSLIV.....	19
4.9	BOENDEMILJÖ	19
5	KONSEKVENSBEDÖMNING OCH SKYDDSÅTGÄRDER.....	20
5.1	NATURVÄRDEN	20
5.2	KULTURMILJÖ	20
5.3	FRILUFTSLIV OCH ALLEMANSRÄTT	20
5.4	DIKEN	21
5.5	LANDSKAP OCH BOENDEMILJÖ	21
6	JORDBRUKSMARK	23

6.1	NUVARANDE MARKANVÄNDNING OCH FYSISK PLANERING	23
6.2	ÄNDRAD MARKANVÄNDNING	23
6.3	BRUKNINGSVÄRDE	23
6.4	VÄSENTLIGT SAMHÄLLSINTRESSE	23
6.5	JORDBRUKSMARKENS ÄNDRADE ANVÄNDNING	24
6.6	ALTERNATIVA LOKALISERINGAR	24
6.7	SAMMANFATTANDE MOTIVERING TILL VAL AV PLATS	26
6.8	MARKANVÄNDNING - BÄSTA PLATS OCH GOD HUSHÅLLNING	26
7	KÄLLOR.....	28

BILAGOR:

BILAGA 1 – LOKALISERINGSUTREDNING

BILAGA 2 – FOTOMONTAGE

1 ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Anläggningsnamn	Knislinge Solpark
Fastighetsbeteckning	KNISLINGE 14:1
Län	Skåne län
Kommun	Östra Göinge

VERKSAMHETSUTÖVARE

Namn	Novar Sweden AB
Adress	Mårten Krakowgatan 2, 411 04 Göteborg
Org.nr.	559479-2052
Kontaktperson	Jenny Alvstråle
Tel	+46 70-072 38 36
E-post	Jenny.alvstrale@novar.energy

KONSULT

Namn	Renewable Sweden AB
Org nr.	559134-5128
Samrådsunderlag och kartor	Martin Stockfors
Kvalitetsgranskning	Hanna Lind, Olle Nyström
Utformning och beräkningar	Anna-Karin Lindqvist
Fotomontage	Erik Edelönn
Kartunderlag	© Lantmäteriet och © Metria

2 INLEDNING

2.1 Bakgrund och syfte

Sverige har högt ställda mål om 100 % förnybar elproduktion år 2040. Riksdagen har även beslutat om ett klimatpolitiskt ramverk med ett mål om att inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser i Sverige senast år 2045. Regeringen tar samtidigt höjd för ökad elanvändning och prognostiserar ett elbehov på minst 300 terawattimmar (TWh) år 2045. Det är ett fördubblat elbehov jämfört med den sammanställda elanvändningen år 2021 som uppgick till 140 TWh. De nationella målen kommer bli en stor utmaning för hela samhället. Samtidigt som utmaningen är stor, är klimatomställningen förenad med möjligheter till stora positiva synergieffekter såsom renare luft, bättre stadsmiljö och tryggare energiförsörjning. Solkraft har ett avsevärt lägre koldioxidavtryck än fossila energikällor och medverkar till att nå de nationella målen.

Syftet med Knislinge solcellsanläggning (hädanefter benämnt solpark) är att förse södra Sveriges elnät med förnybar energi från solen. Parken omfattar en yta om cirka 21 ha och beräknas kunna producera cirka 18 000 MWh förnybar el per år. Verksamheten skulle ge södra Sverige mer lokalt producerad el och samtidigt bidra till att uppnå klimatmålen.

2.2 Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken

Verksamheten utgör inte miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken och omfattas inte av tillstånd- eller anmälningsplikt enligt Miljöprövningsförordningen (2013:251).

En anmälan om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken skickades in till Länsstyrelsen i Skåne den 24 februari 2025. Den 5 mars 2025 meddelade Länsstyrelsen beslut om att verksamhetsutövaren ska ta fram underlag för och genomföra en miljöbedömning enligt 6 kap. miljöbalken.

2.3 Miljöbedömning enligt 6 kap. miljöbalken

Miljöbedömningen innebär att verksamhetsutövaren som minst ska genomföra ett undersökningssamråd med kommun, länsstyrelse och särskilt berörda och ta fram ett förenklat underlag som stöd till Länsstyrelsens beslut i fråga om samrådet enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Som en del i undersökningssamrådet ska prövningsmyndigheten besluta om verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan (BMP). Detta beslut har betydelse för miljöbedömningsprocessens fortsatta gång. Om myndigheten beslutar om BMP så ska en specifik miljöbedömning genomföras. Detta innebär att verksamhetsutövaren ska genomföra ett avgränsningssamråd med länsstyrelse, kommun, särskilt berörda, övriga statliga myndigheter, övriga berörda kommuner och allmänheten. Därefter tas en miljökonsekvensbeskrivning fram och lämnas in till prövningsmyndigheten.

Samrådet med länsstyrelse, kommun och särskilt berörda genomförs som ett kombinerat undersökningssamråd och avgränsningssamråd enligt 6 kap. 24 § miljöbalken. Detta innebär att samrådet ska täcka in både frågan om betydande miljöpåverkan samt lokalisering, omfattning, utformning, miljöeffekter och innehållet i kommande miljökonsekvensbeskrivning (vid BMP) eller förenklat underlag (vid icke BMP).

Bolaget gör själva bedömningen att verksamheten inte kommer medföra betydande miljöpåverkan. Detta baseras huvudsakligen på:

- Knislinge solpark omfattar en begränsad yta på enbart 21 ha.
- Knislinge solpark medför inte någon förbrukning av vatten eller andra naturresurser under driften.

- Knislinge solparks lokalisering berör inte någon känslig naturmiljö såsom våtmark, stora opåverkade områden eller kustområde.
- Knislinge solpark bedöms kunna anläggas och drivas utan betydande konsekvenser för lokala naturvärden, fridlysta arter eller skyddade områden.
- Knislinge solpark ger inte upphov till något avfall under driften.
- Knislinge solpark ger inte upphov till några utsläpp till luft, jord eller vatten.
- Marielund solpark ger inte upphov till otillåtet buller, lukt eller andra störningar.
- Knislinge solpark ger inte upphov till några risker för människors hälsa.
- Påverkan på allemansrätt och friluftsliv bedöms totalt sett bli liten.
- Knislinge solpark bedöms kunna anläggas och drivas utan betydande konsekvenser för kulturmiljön.
- Knislinge solpark bedöms inte stå i konflikt med några riksintressen.
- Knislinge solpark bidrar inte till några väsentliga kumulativa miljöeffekter.

I nedanstående avseenden skulle betydande miljöpåverkan kunna övervägas:

- Knislinge solpark medför påverkan på landskapsbilden.
- Knislinge solpark planeras på brukningsvärd jordbruksmark som är skyddad enligt 3 kap. 4§ miljöbalken.

Dessa aspekter bedöms dock av verksamhetsutövaren inte väga så tungt att betydande miljöpåverkan kan förutsättas. Verksamhetsutövaren bedömer också att frågan om jordbruksmarken kan hanteras inom ramen för undersökningssamråd och förenklat underlag.

2.3.1 INNEHÅLL I MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING/FÖRENKLAT UNDERLAG

Beroende på Länsstyrelsens beslut i fråga om betydande miljöpåverkan påverkas omfattningen på det underlag som lämnas in till prövningsmyndigheten. För det fall myndigheten beslutar att verksamheten inte medför betydande miljöpåverkan tas ett förenklat underlag fram i enlighet med 6 kap. 47 § miljöbalken. Detta innehåller en fördjupning av samtliga miljöaspekter som tas upp i detta samrådsunderlag samt inventeringsresultat, visualiseringar, skyddsåtgärder och konsekvensbedömningar avseende byggnation, drift och avveckling.

För det fall prövningsmyndigheten beslutar att verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan kommer samtliga miljöaspekter som tas upp i samrådsunderlaget utvecklas och bedöms i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Därutöver tillkommer bedömning av påverkan avseende buller, övrig fauna, hushållning med naturresurser, klimat, samt utsläpp till luft och vatten. För samtliga miljöaspekter analyseras och bedöms både direkta och indirekta miljökonsekvenser under byggnation, drift och avveckling. MKB:n kommer även att innehålla samrådsredogörelse, alternativbeskrivning, teknisk beskrivning och en redogörelse för överrensstämelse med miljömål och miljökvalitetsnormer.

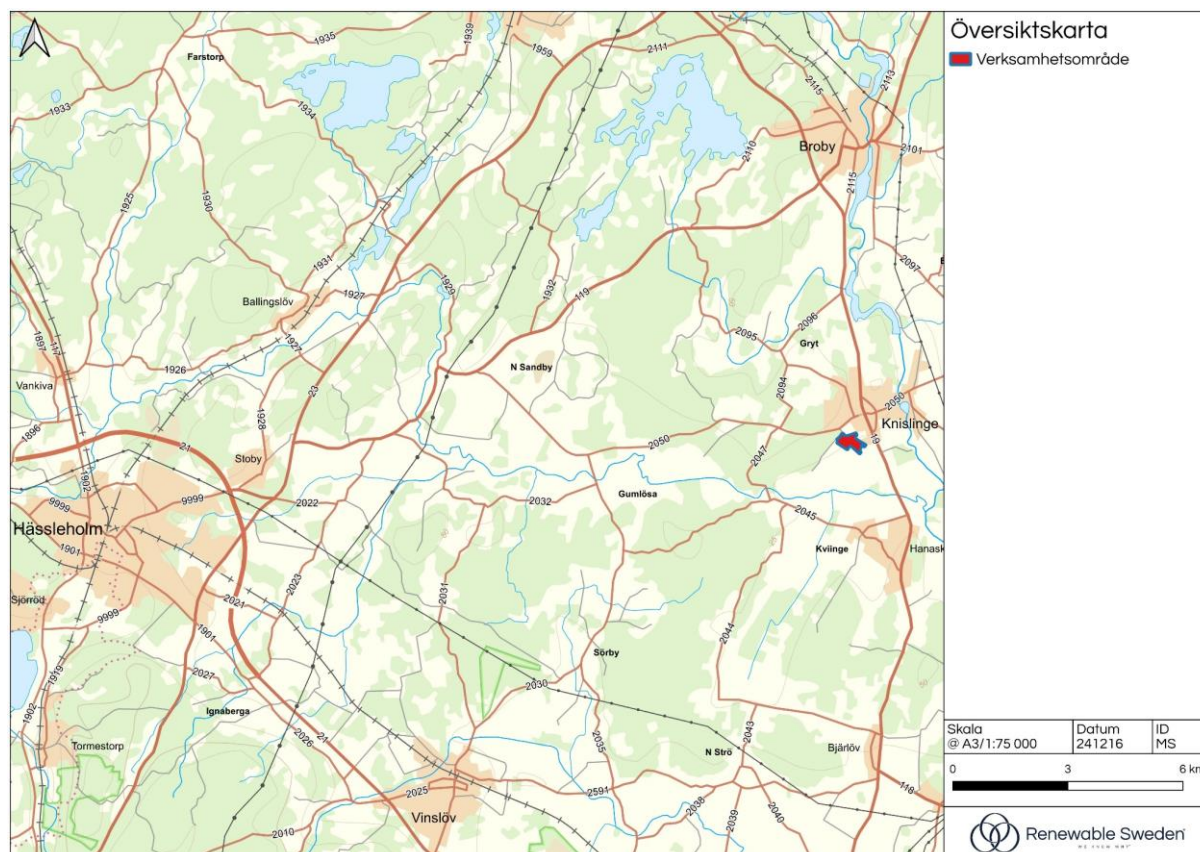
2.4 Andra tillstånd och dispenser

- Bygglov söks för transformatorstationer och nätinkopplingsstation samt för eventuell batterilagring.
- Anmälan om att ta jordbruksmark ur produktion kommer skickas till länsstyrelsen.

3 PROJEKTBSKRIVNING

3.1 Lokalisering

Företaget Novar Sweden AB planerar att uppföra en solpark i Östra Göinge kommun, Skåne län. Verksamhetsområdet är beläget intill ett industriområde sydväst om Knislinge tätort, se Figur 1. Verksamhetsområdet är i sin helhet lokaliserat på fastigheten Knislinge 14:1. Fastigheten ägs av en privatperson, med vilken arrendeavtal har tecknats. Solparken planeras uppföras på mark som idag används för jordbruk.

Figur 1. Verksamhetsområdet ligger på fastigheten intill ett industriområde vid den sydvästra delen av tätorten Knislinge och är markerad i klarröd färg i översiktskartan ovan.

3.2 Verksamhetsutövare

Projektet drivs av Novar Sweden med säte i Göteborg. Novar Sweden, har precis som sitt nederländska moderbolag Novar Energy åtagit sig att påskynda energiomställningen och göra världen till en bättre plats. För att uppnå detta arbetar Novar längs hela värdekedjan med utveckling, projektering, konstruktion och drift av storskaliga energisystem i Europa. Novar driver och äger 24 större solparker i Nederländerna och har med sina 12 år i branschen stor erfarenhet av storskalig solelsproduktion.

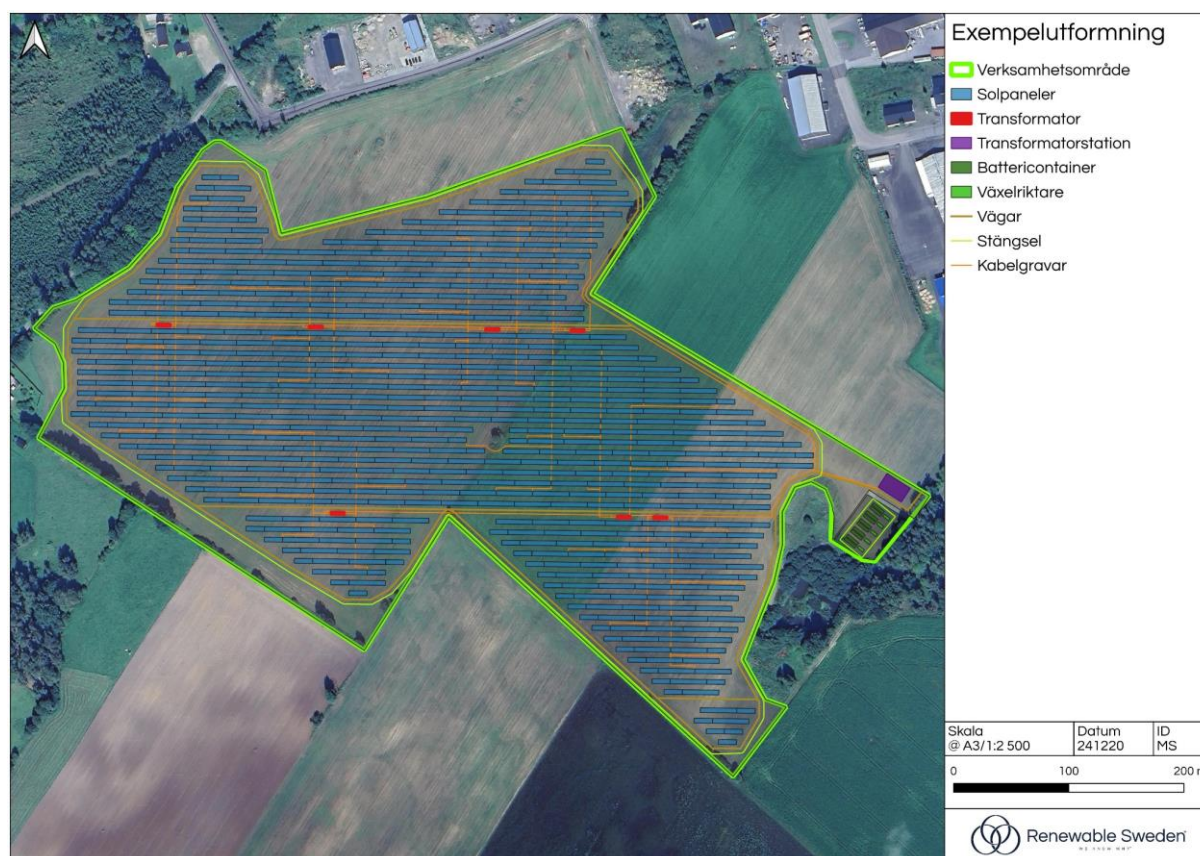
3.3 Omfattning och utformning

Den yta som berörs av Knislinge Solpark uppgår till ca 21 ha. Inför byggnation kan det bli aktuellt att utesluta delar av området av till exempel byggtekniska skäl eller av hänsyn till skuggeffekter.

Verksamhetsområdet framgår i Figur 2. Den slutliga utformningen inom verksamhetsområdet kan avvika från ritningen avseende flera aspekter, såsom exempelvis vägdragning, placering av utrustning och teknisk utformning av utrustning.

Etableringen omfattar i huvudsak följande anläggningsarbeten som sker uteslutande inom verksamhetsområdet:

- Anläggande av uppställningsyta, väg, kabelgravar, samt grundläggning för transformatorer och batterilagring.
- Anläggande av stängsel.
- Kabelförläggning.
- Pålning och byggnation av panelstrukturer.
- Montage av växelriktare, solpaneler och kablage.
- Etablering av transformatorstationer och batterilager.

Figur 2. Exempelutformning för verksamhetsområdet.

3.4 Anläggning av väg

Enklare grusväg kommer att anläggas inom verksamhetsområdet för att underlätta framkomligheten för byggtrafik och driftpersonal. I Figur 2 ovan framgår exempel på vägdragning samt verksamhetsområdets preliminära fordonsentré. Entréer och vägarnas sträckning bestäms under detaljprojekteringen.

3.5 Inhägnad och övervakning

Verksamheten kommer att inhägnas med ett metallstängsel, sannolikt ca 2–2,5 m högt, av typen Gunnebo eller liknande. Syftet med stängslet är att hindra tillträde för obehöriga. En glipa på 10–20 cm kommer att lämnas längst ned mot marken för att möjliggöra passage för småvilt. Låsta grindar kommer att monteras i anslutning till verksamhetsområdets entré.

3.6 Pålning och byggnation

Solpanelerna fästs i första hand på stålkonstruktioner vilka är förankrade i marken till ett djup om ca 1,5–3 m under markytan. Efter en geoteknisk utredning beslutas lämpligt pålningsdjup baserat på markförhållanden, vind- och snölaster. I undantagsfall, i känslig mark kan modulerna fixeras med markskruv alternativt med betongfundament. I samtliga fall är påverkan på marken begränsad. Grundläggningen medför inte någon markavvattnings. Geotekniska undersökningar är inte färdigställda men enligt preliminära bedömningar hämtade ur karttjänster tillhandahållna av SGU är jorddjupet 2 m i hela verksamhetsområdet, vilket i regel medger förankring genom pålning.

Stålstrukturerna, varpå panelerna monteras, byggs vanligtvis i öst-västlig riktning med optimal lutning åt söder (vanligtvis 20–30° lutning). Utrymmet i nord-sydlig riktning mellan panelraderna är då vanligtvis mellan fyra och åtta m. Den slutgiltiga planeringen av panelernas placeringar är en del av detaljprojekteringen som görs i ett senare skede.

3.7 Montage och anslutning av elektrisk utrustning

På stålkonstruktionerna monteras solcellspanelerna. Solcellspanelerna omvandlar solljus till likström. Likströmmen överförs med kablar som hängs upp bakom panelerna och leds, vid behov, via kabelgravar till närmsta växelriktare. När likströmmen når växelriktarna, i normalfallet monterade på stålkonstruktionerna, omvandlas likström till växelström.

Växelströmskablar markförläggs i kabelgravar och leds till närmsta transformatorstation där växelströmmen uppgraderas från lågspänning till mellanspänning. Mellanspänningen är mer effektiv för överföring på längre sträckor och är anpassad för att kunna levereras ut på elnätet. Varje transformatorstation inhyses i en byggnad för vilken bygglov kommer att sökas. Ungefärliga mått på byggnaden är ofta 3 x 4 x 5 m (H x B x L). Under detaljprojekteringen kommer det avgöras hur många transformatorstationer som behövs, exakt placering samt dess grundläggning och utvändiga dimensioner.

Inom verksamhetsområdet kommer även batterilagringensenheter placeras. Enheternas höjd överstiger vanligtvis inte 3 m. Bygglov kommer sökas även för dessa.

Under detaljprojekteringen kommer det avgöras hur många transformatorstationer och batterilagringensenheter som behövs, exakt placering samt dess grundläggning och utvändiga dimensioner.

Verksamhetsområdet för etablering av solparken ligger inom ett nätkoncessionsområde där E.ON Energidistribution AB är nätägare. Kopplingspunkten från vilken producerad el överförs till överliggande nät är preliminärt planerad i verksamhetens östra delar. Dialog pågår med elnätsägaren angående anslutning.

3.8 Drift och skötsel av anläggningen

Solparker är i regel mycket driftsäkra anläggningar med ett begränsat behov av underhåll och service. Ingående komponenter kommer löpande att bytas ut efter behov för att säkra kontinuerlig drift. Anläggningen drivs obemannad och dess funktion kan kontinuerligt bevakas med ett automatiserat

driftövervakningssystem. Driftpersonal kommer att besöka anläggningen för regelbunden tillsyn, besiktning och skötsel, samt felavhjälpan och planerat underhåll efter behov.

3.9 Skötsel av marken

Under driften är det viktigt att ingen skuggande vegetation växer upp. Verksamhetsutövaren kommer att sköta marken under drifttiden, antingen maskinellt eller genom bete. Båda alternativen kan ge effekter som är positiva för biologisk mångfald. Vid maskinell skötsel är målsättningen att materialet som slås ska forslas bort från området. Detta skapar på sikt förutsättningar för arter som gynnas av näringsfattiga marker. Skötselmetoden kan liknas vid slåtter.

Bete skapar en biologisk störning som gynnar konkurrenssvaga ängsväxter och ser till att marker inte växer igen utan hålls öppna och ljusa. Detta gynnar en hög artrikedom bland växter, som i sin tur leder till hög artrikedom hos insekter. En stor mångfald bland insekter leder till hög artrikedom av däggdjur, grod- och kräldjur och fåglar. Betesdjurens spillning gynnar dessutom dynglevande insekter, som dyngbaggar och dyngflugor. Slitage från djurens tramp skapar blottor som gynnar både växter och många insektsarter. I solcellsparker är det framför allt fårbete som är lämpligt (Ecovoltaics och agrivoltaics, RISE 2022).

Inför byggnation tas en skötselplan fram där metoder för markskötsel definieras. Skötselmetoderna kan komma att variera under solparkens livstid.

3.10 Avveckling och återställande

När anläggningen anses ha uppnått sin tekniska livslängd finns det i princip två alternativ för verksamhetsutövaren. Om avtal med markägaren så medger, kan uttjänt utrustning demonteras och ersättas med modernare motsvarigheter, för att på det sättet kunna fortsätta använda området för drift av solparken. Om fortsatt drift av solparken inte skulle vara aktuellt kommer den i sin helhet att avvecklas och marken att återställas. Det innebär att allt material som tillhör solparken samt all utrustning grundare än plogfritt djup demonteras och avlägsnas från platsen och marken återställs därefter i enlighet med överenskommelse med markägaren. Att återställa marken för nyttjande till jordbruk, efter solparkens avveckling, bedöms vara relativt enkelt. Eventuellt kan täckdikning behöva restaureras om den blivit påverkad av pålning i byggskedet. Intrånget på marken utgörs huvudsakligen av pålning för solpanelernas markstativ, elkablar och transformatorstationer. Dessa installationer kan med relativt enkla åtgärder avlägsnas och därefter återställa marken till ursprungligt skick utan några synliga spår av anläggningen. Även grusbäddar för vägar och uppställningsplatser kan avlägsnas.

4 BESKRIVNING AV OMRÅDET

I detta kapitel beskrivs de fysiska, planmässiga och infrastrukturella förutsättningar som råder i det aktuella området.

4.1 Omgivning

Verksamhetsområdet är beläget i ett odlingslandskap sydväst om Knislinge tätort, se Figur 3. Omgivningarna norr om verksamhetsområdet utgörs av ännu ej bebyggd industrimark och ett mindre industriområde med bland annat en återvinningscentral. I väster finns ett större område med produktionskog och i söder och öster utgörs landskapet av odlingslandskap. I öster löper Riksväg 19 i nordsydlig riktning cirka 300 m från verksamhetsområdet. På en dryg kilometers avstånd rinner Helge å.

Knislinge tätort norr om verksamhetsområdet utgörs, förutom av industrimark och industriverksamheter, främst av bebyggelse i form av villaområden norr om befintliga industrier.

Sydväst om verksamhetsområdet finns även ett fåtal bostäder varav två i nära anslutning till verksamhetsområdet. I övrigt finns ett fåtal gårdar med bostäder och verksamheter i söder och öster.

Figur 3. Landskapsbild tagen från söder mot norr. Delar av verksamhetsområdet i förgrunden, skogsparti vid damm till höger i bild, samt industriområde norr om planlagt område i fonden.

4.2 Terräng och markanvändning

Marken inom verksamhetsområdet är flack och används för jordbruk. Jordarter, som enligt SGU:s karttjänster förekommer i verksamhetsområdet, är postglacial finsand, silt och glacial lera med ett jorddjup på minst 2 m till berg. Marken har brukats under överskådlig tid. Verksamhetsområdet är en del av ett större jordbrukslandskap som angränsar till Knislinge tätort i norr och skogsmark på morän i något högre terräng i väster.

4.2.1 JORDBRUK

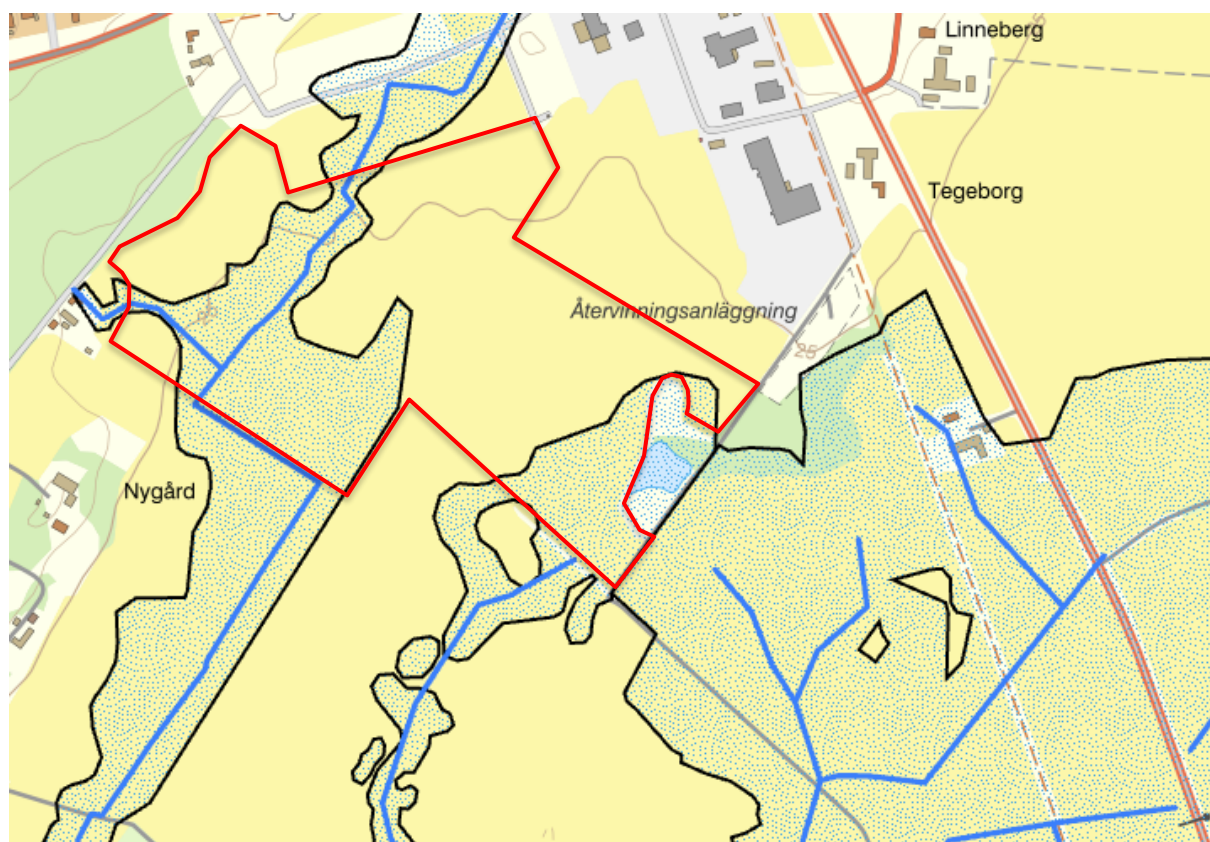
Jordbruksmarken inom verksamhetsområdet är åkermark och har bördighetsklass 7 enligt Lantbruksstyrelsens åkerklassificering från 1971. Denna klassning används som utgångspunkt i bedömningen och ska inte ses som ett mått på den faktiska produktiviteten.

Markägaren använder sedan lång tid tillbaka marken för konventionellt jordbruk med en växtföljd de senaste fem åren med spannmål, potatis och sockerbetor vilka ansetts lämpliga för markens egenskaper på platsen. Avkastningen per hektar har varit normal för området under de senaste åren, vilket innebär en årlig snittavkastning för spannmål på 7 ton/ha, potatis 40 ton/ha och sockerbetor 70 ton/ha.

Marken är väl-dränerad och ansluten till ett markavvattningsföretag för bortledning av vatten. Markägaren anser att täckdikningens funktion är tillfredsställande.

4.2.2 MARKAVVATTNINGSFÖRETAG

Genom verksamhetsområdet löper ett täckdike som är en del av dikningsföretaget *Knislinge* från 1933 vilken även utgör en del av det allmänna dagvattennätet. Utanför verksamhetsområdets sydöstra del, vid angränsande stenmur, ansluter dikningsföretaget *Beateberg-Tegeborg* från 1959 med båtnadsområde som omfattar en del av jordbruksmarken. Markavvattningen illustreras i Figur 4.

Figur 4. Markavvattning med båtnadsområden i förhållande till verksamhetsområdet (röd polygon). Skärmklipp från Länsstyrelsen Skånes karttjänst vatten och klimat kompletterat med verksamhetsområdet.

4.2.3 VATTEN

Inom verksamhetsområdet finns inga öppna vattenytor, men en damm ligger strax utanför verksamhetsområdet i öster. Denna utgör enligt markägaren en gammal lertäkt.

4.3 Kommunala planer

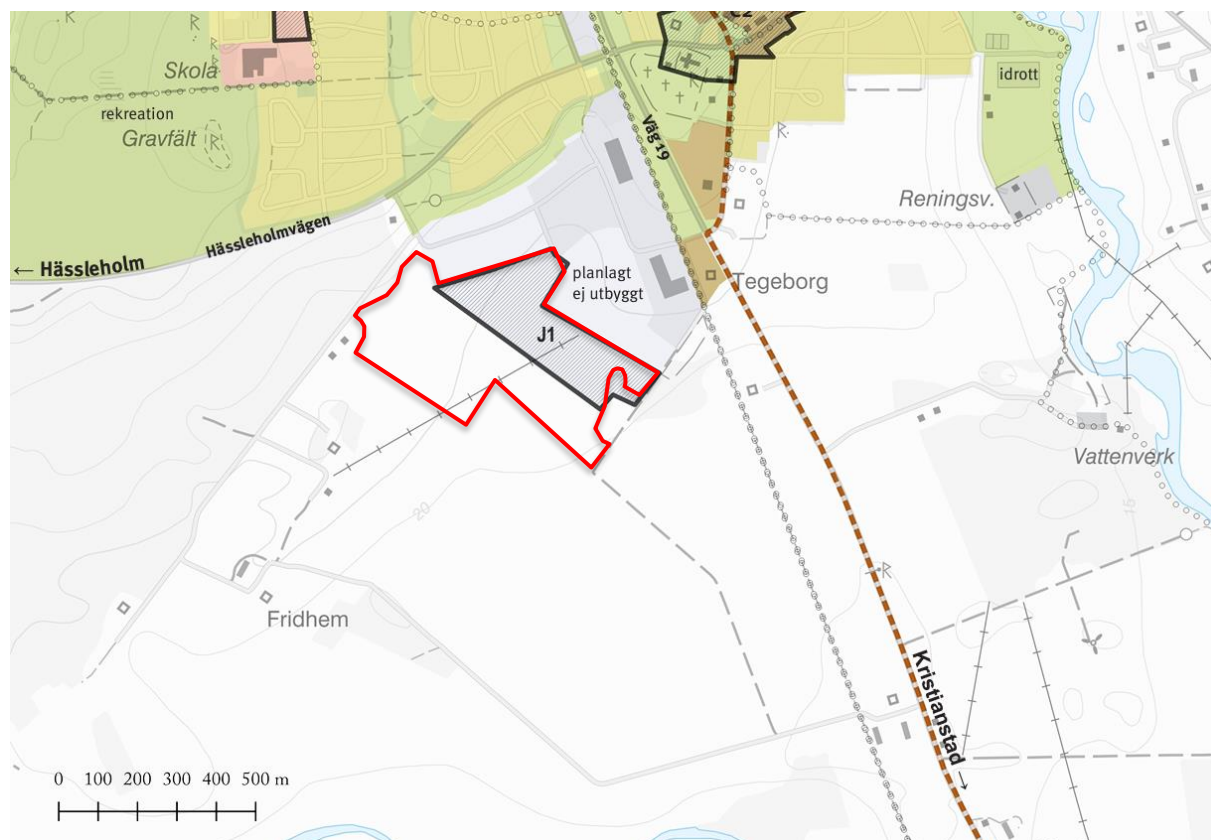
Solkraftsetablering kan beröras av olika typer av planer, program och andra styrdokument. Här redogörs översiktligt för vilka planer som berör verksamheten.

4.3.1 ÖVERSIKTSPLAN

För Östra Göinge kommun, inom vilken verksamhetsområdet är beläget, finns en översiktsplan som antogs av kommunfullmäktige den 19 december 2019 §113. Översiktsplanen omfattar utvecklingen fram till och med år 2035. I planen lyfts ett antal aspekter som har betydelse för den planerade verksamheten, bland annat planeringen av utvecklingsområdet Tegeborg, se Figur 5.

Utvecklingsområde J1 Tegeborgs industriområde

Översiktsplanen anger att utvecklingsområde J1, *Tegeborgs industriområde*, bland annat är planerat för både ytkrävande verksamheter och verksamheter med stort behov av god infrastruktur.

Figur 5. Kartan visar föreslagen markanvändning i Knislinge enligt översiktsplanen för Östra Göinge kommun. Verksamhetsområdet är markerat med röd polygon. Inom verksamhetsområdet ses ett gråmarkerat område (J1) som är upptaget för ytkrävande verksamheter. I kartan syns också detaljplanlagt ej utbyggt område i ljus grått intill verksamhetsområdets gräns i norr.

Landsbygdens utveckling

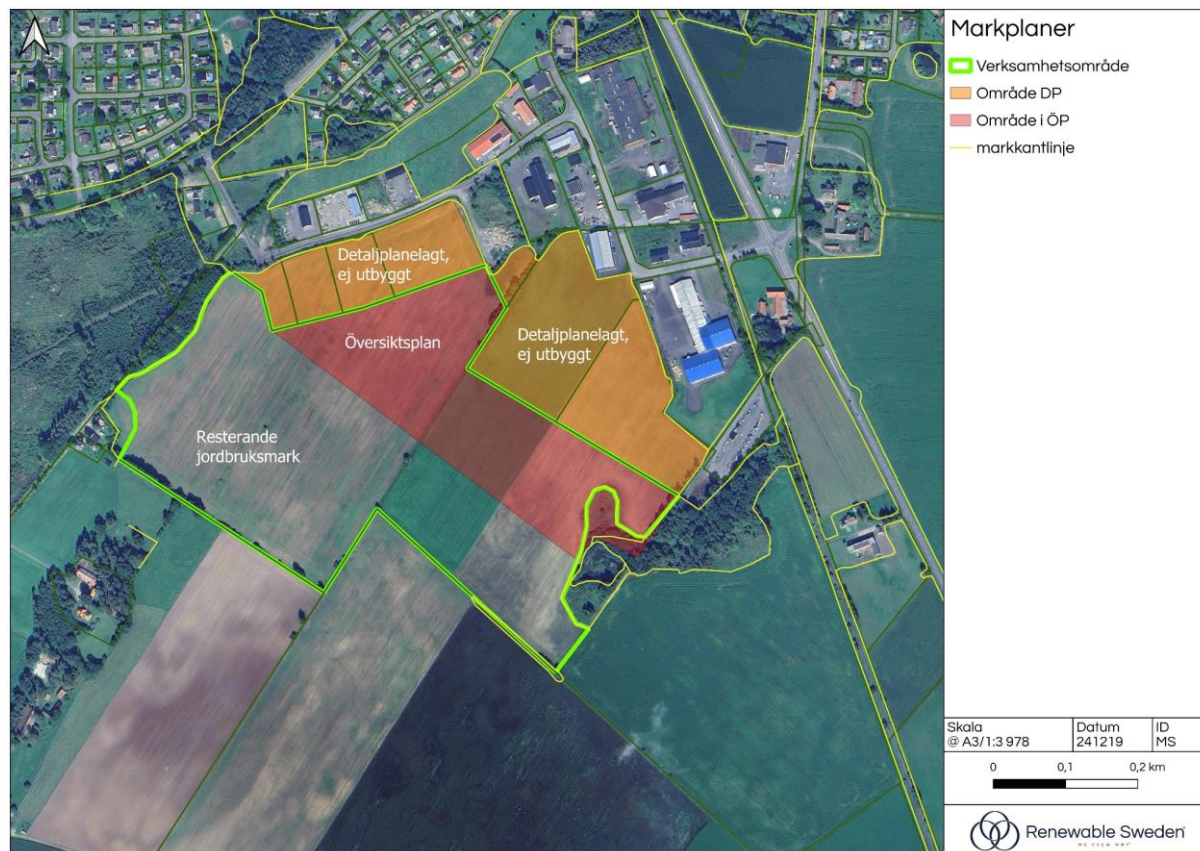
Verksamhetsområdet gränsar till *Helgeådalens odlingslandskap* enligt översiktsplanen. Helgeådalens odlingslandskap beskrivs som ett storskaligt böljande åkerlandskap som är Kristianstadsslättens avgränsning norrut mot skogsbygden. Området domineras av större sammanhängande jordbruksmarker på bördiga jordar. Inriktningen är att jordbruket ska prioriteras inom odlingslandskapet med undantag av mindre tätortsutveckling i Hanaskog och Knislinge.

Areella näringar

Översiktsplanen anger bland annat att jord- och skogsbruk är viktiga näringar i kommunen. De areella näringarna bidrar till försörjningen och har stor betydelse för att utveckla och vidmakthålla landskapet och dess olika värden.

4.3.2 DETALJPLAN

Gällande detaljplan i anslutning till verksamhetsområdet antogs av kommunfullmäktige den 30 maj 1990. Detaljplanens syfte var att skapa ytterligare kvartersmark för industri samt att i övrigt anpassa den till de då pågående verksamheterna. Detaljplanelagt område i förhållande till verksamhetsområdet framgår av Figur 6.

Figur 6. Visar det som idag utgör jordbruksmark för livsmedelsproduktion med de delar som är planlagda, men inte utbyggda, likaså den delen av marken som i översiktsplanen är upptaget för verksamheter.

4.3.3 ENERGIPLAN

Östra Göinge kommun saknar idag en energiplan, men en sådan planeras att tas fram. Kommunen avvaktar det arbete som görs i ELmer. Projekt ELmer pågår 2024–2026 med bidrag från Energimyndigheten. Projektet, som leds av Energikontoret Syd, fokuserar inledningsvis på att kartlägga och visualisera förutsättningar och utvecklingsbehov för elförsörjningen. Kommunerna i Skåne Nordost deltar aktivt tillsammans med nätbolagen Eon och C4 Energi.

4.4 Regional utvecklingsstrategi för Skåne

Den regionala utvecklingsstrategin för Skåne antogs av regionfullmäktige år 2020 och revideras en gång varje mandatperiod.

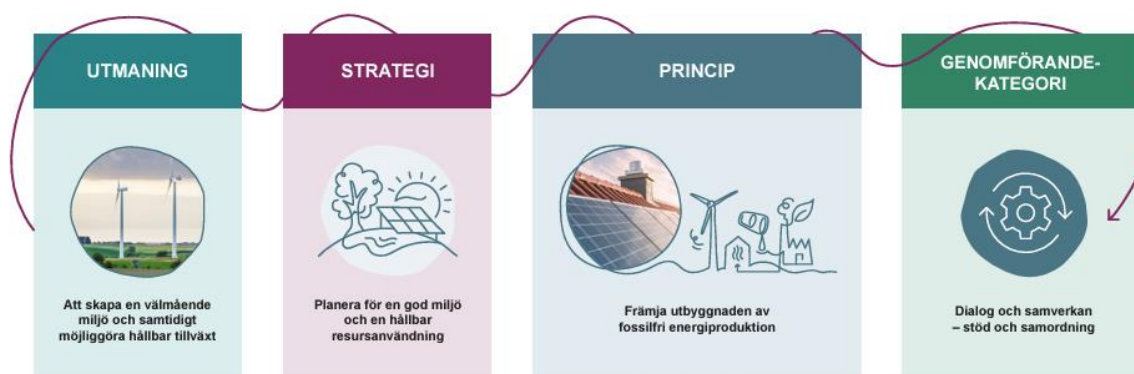
Utvecklingsstrategin nämner bland annat att beredskap och hållbar omställning har långsiktiga mål som överlappar och bör ses som sammanlänkade policyområden, vilket möjliggör omställning på flera fronter samtidigt. Att öka beredskap och resiliens i Skåne och Sverige innebär bland annat att stärka transportinfrastrukturen, skapa ett energiförsörjningssystem med hög krisberedskap, arbeta med klimatanpassning och säkra vattenförsörjning samt öka livsmedelsproduktionen, där Skåne har en ledande position.

Utvecklingsstrategin lyfter vikten av lokalt producerad el och nämner att en av Skånes större utmaningar inkluderar det faktum att Skåne är den region i hela Europa som har störst obalans mellan elproduktion och elkonsumtion. Elanvändningen i Skåne såväl som på andra håll kommer sannolikt att öka kraftigt de kommande åren. Detta beror i stor utsträckning på en ökad elanvändning inom industrin i och med ambitionen att göra sig mindre beroende av fossila bränslen, men även på den förväntade elektrifieringen av transportsektorn. För att möta elektrifieringens behov och skapa rätt förutsättningar för fortsatt tillväxt behöver den regionala energiproduktionen öka. För närvarande har Skåne en självförsörjningsgrad på 15 procent. Den skånska Effektkommissionens målsättning är dock att den ska öka till 50 procent år 2030.

4.5 Regionplan för Skåne

Regionplanen är en strategisk plan som omfattar hela Skånes geografi. Den visar Skånes samlade vilja och ger förutsättningar för utvecklingen av de fysiska strukturerna. Regionplaneprocessen bidrar till att skapa grunden för en samhällsutveckling som ger förutsättningar för arbetsmarknad och näringsliv att utvecklas och för att människor ska kunna bo och leva i hela Skåne. Regionplanen har den regionala skalan i fokus och inriktas på de frågeställningar som är mellankommunala och kompletterar den kommunala översiktliga planeringen, se Figur 7.

Regionplanen nämner bland annat vikten av att planera för en god miljö och en hållbar resursanvändning, samt främjandet av fossilfri energiproduktion där lokal fossilfri elproduktion är en viktig faktor. Dessutom beskrivs kopplingen till delmål i Agenda 2030 med att öka andelen förnybar energi i världen.

Figur 7. Visar den "röda tråden" i Regionplan för Skåne 2022–2040.

4.6 Naturmiljö och skyddade områden

Inom ramen för 7 kapitlet miljöbalken kan mark- och vattenområden skyddas med olika former av områdesskydd. I detta avsnitt redogörs för skyddade områden, men även för lokala naturvärden och naturvårdsarter.

4.6.1 NATURMILJÖ

Inom området löper en åkerren, se Figur 10. Längs åkerrenen finns bland annat en äldre säl, se Figur 8. I angränsning till verksamhetsområdet, främst längs sydvästra delen finns gamla och relativt stora träd, se Figur 9. En del död ved och stubbar finns också i angränsning till, men utanför verksamhetsområdet. Längs områdets ytterkanter förekommer även en del buskage.

Figur 8. Sälg med håligheter i stammen och med döda grenar vid marken. Trädet växer på en åkerren med gräs och örter samt med ett fåtal hägnadsrester i form av låga stolpar mitt i området. På var sida om åkerrenen ses verksamhetsområdet, samt industribyggnader inom planlagt området i norr.

Figur 9. Gamla och stora träd söder om verksamhetsområdet

Figur 10. Kartan visar åkerrenens läge inom verksamhetsområdet. Längs åkerrenen förekommer några få hägnadsrester och en äldre sälg.

4.6.2 STRANDSKYDD

Inga delar av verksamhetsområdet bedöms omfattas av strandskydd. En damm ligger öster om verksamhetsområdet. Dammen omfattas inte av strandskydd i och med Länsstyrelsen Skånes beslut (2002-06-07) om upphävande av strandskydd på vissa platser. Närmaste strandskydd ligger drygt 800 m söder om området längs Almaån och drygt 900 m öster om området längs Helge å, se Figur 12.

4.6.3 VATTENSKYDDSSOMRÅDEN

Vattenskyddsområdet *Beateberg vid Knislinge samhälle* ligger 800 m sydost om verksamhetsområdet och berörs inte av den planerade solparken, se Figur 12.

4.6.4 BIOTOPSKYDD

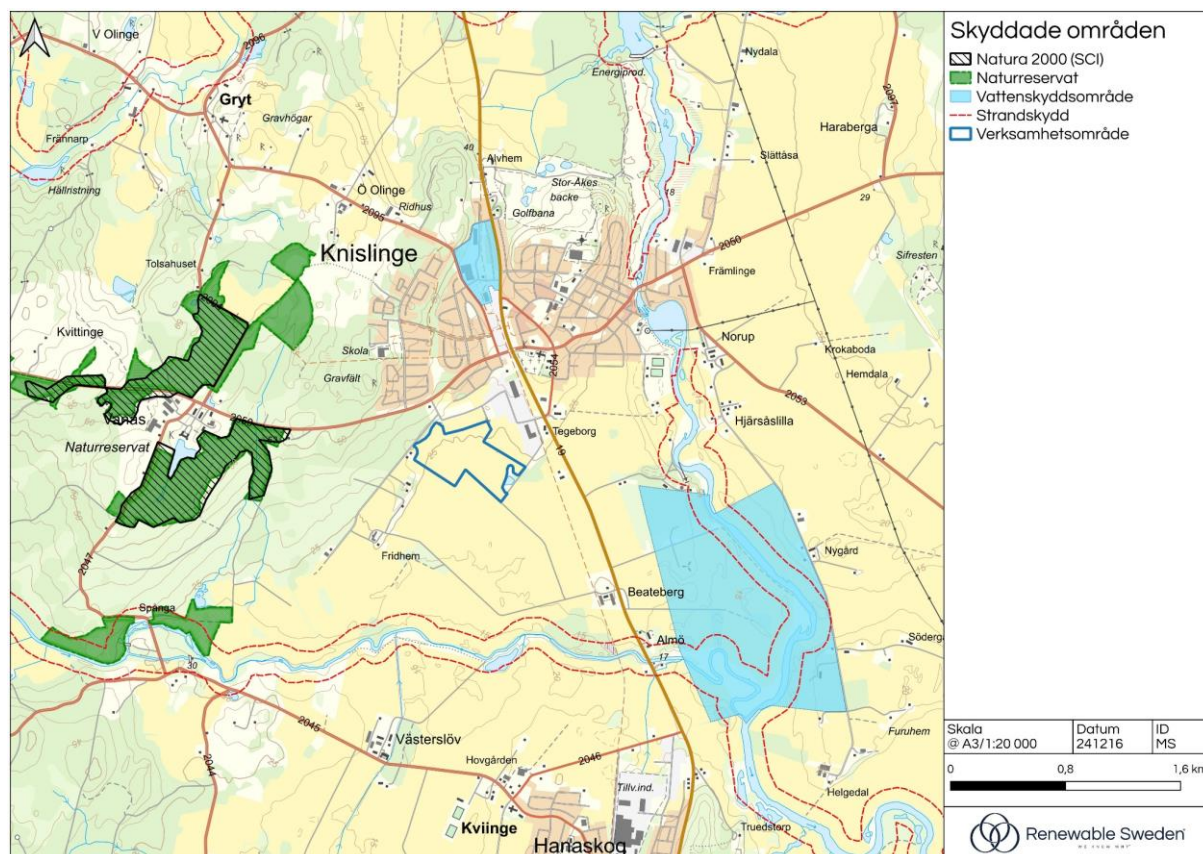
I odlingslandskap omfattas bland annat små åkerholmar, alléer, stenmurar och vattenförande diken av generellt biotopskydd. Det finns ett antal stenmurar och stenrader i angränsning till verksamhetsområdet som omfattas av generella biotopskydd, se Figur 11. Dammen utanför verksamhetsområdet med omgivande våtmark är också belagd med generellt biotopskydd.

Figur 11. Stenmur som löper längs södra delen av verksamhetsområdet. Solparken planeras till vänster i bild och stängsel byggs till vänster (norra sidan) om muren så att ingen påverkan på muren kommer att ske.

4.6.5 NATURRESERVAT OCH NATURA 2000

Ungefär 900 m väster om verksamhetsområdet ligger Wanås naturreservat varav stora delar även utgör Natura 2000 område (SCI) enligt art- och habitatdirektivet, se Figur 12. Wanås naturreservat utgör ett kärnområde för grova ekar och bokar i Skåne. I reservatet finns omväxlande ekhagar och naturskogsmiljöer.

Figur 12. Kartan visar skyddade områden som finns i verksamhetsområdets närhet.

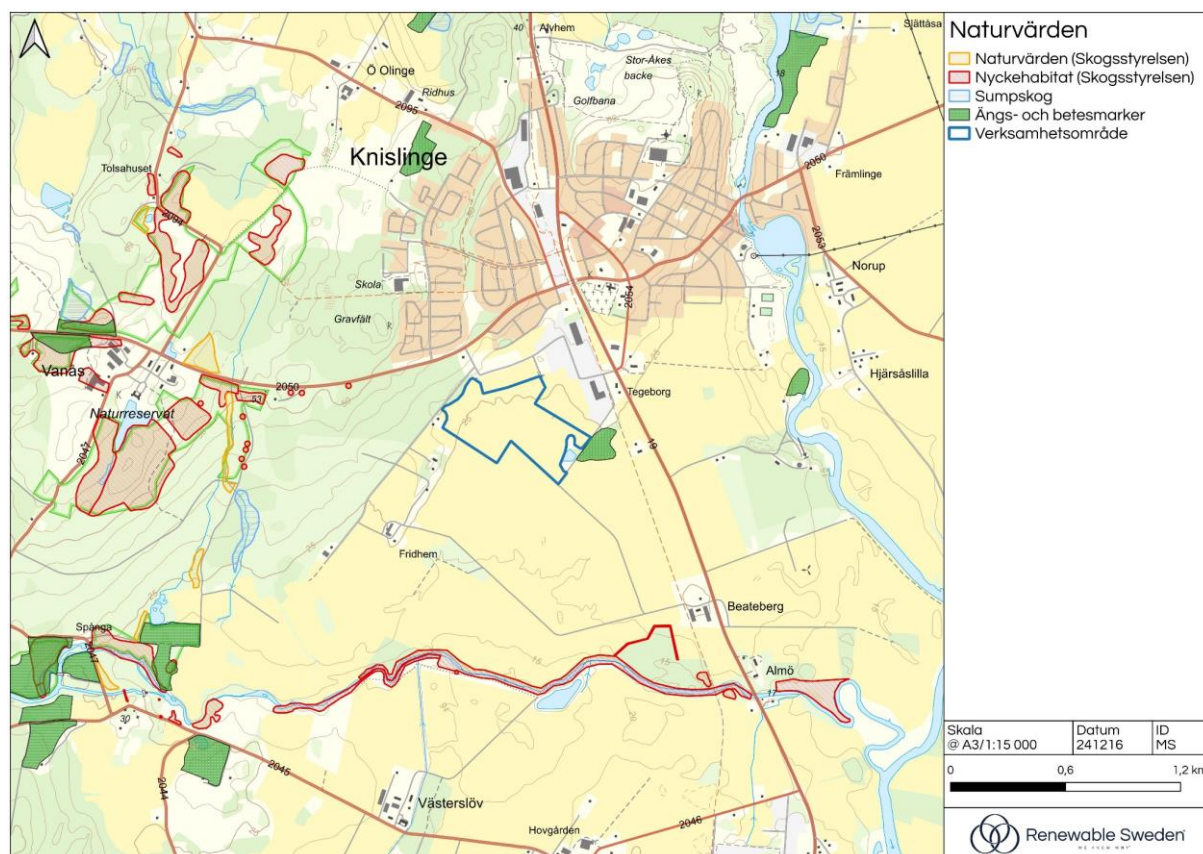
4.6.6 REGIONALT VÄRDEFULLA OMRÅDEN FÖR BIOLOGISK MÅNGFALD

I naturvärdesöversikten för Östra Göinge kommun finns två områden som är värda att nämna. Ett klass 1-område drygt 500 m väster om verksamhetsområdet kring Vanås och ett klass 1-område cirka 1 km söder om verksamhetsområdet längs Almaån. Vanås har klassats för höga biotop- och artvärden som har motiverat Natura 2000-område och naturreservat, se punkten 4.6.5. Almaån har klassats som ett värdefullt vattendrag med omgivande strandområden med skog och betesmarker. Almaån är utpekad som ett nationellt särskilt värdefullt vattendrag.

4.6.7 LOKALA NATURVÄRDEN

Jordbruksmarken brukas aktivt och bedöms inte hysa några förhöjda naturvärden förutom vid murar, åkerrenar och i gamla träd. Att utföra naturvärdesinventering i området har inte bedömts som nödvändigt då området uteslutande utgörs av brukad jordbruksmark. Lokala naturvärden som finns registrerade i verksamhetsområdets närhet visas i Figur 13.

I avsnitt 4.7 beskrivs hur verksamheten förhåller sig till Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 1999:119) om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket.

Figur 13. Kartan visar naturvärden som finns registrerade kring verksamhetsområdet.

4.6.8 NATURVÅRDSARTER

Efter en sökning i Artportalen kan det konstateras att det inte finns några registrerade observationer av hotade eller skyddade arter inom verksamhetsområdet eller dess närhet. Inom ett större sökområde i Artportalen, som innefattar observationer i Vanås naturreservat med skogsmiljö samt på fält längs riksväg 19, återfinns observationer av flera hotade arter. I skogsmiljö finns ett antal observerade fladdermusarter och på öppen mark ett fåtal fågelarter.

4.7 Kulturmiljö

4.7.1 KULTURMILJÖPROGRAM

För Östra Göinge kommun/Skåne län finns ett kulturmiljöprogram. I programmet finns två områden som är belägna i den planerade verksamhetens närområde; Helge å och Vanås-Frännarp, se Figur 14.

4.7.1.1 Helge å

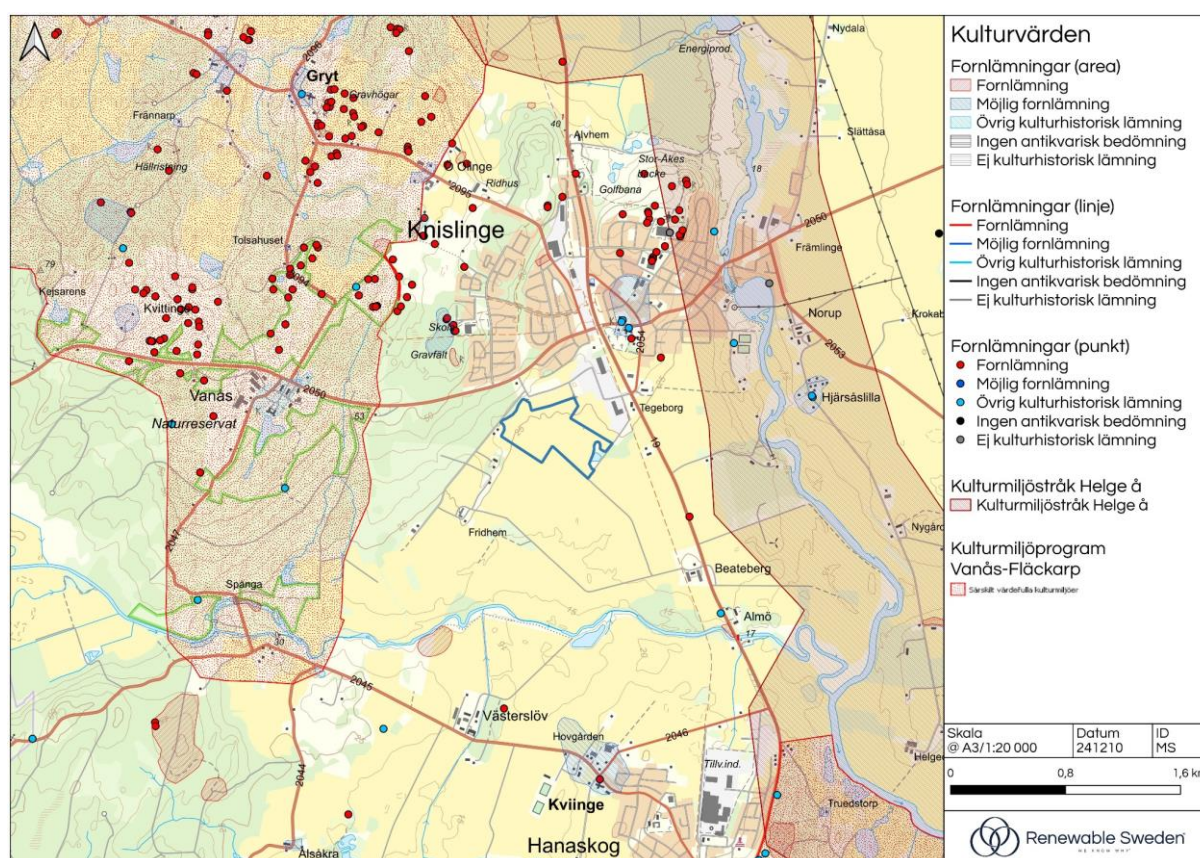
Ett kulturmiljöstråk går längs Helge å cirka 1 km öster om verksamhetsområdet. Kulturmiljöprogram Helge å har motiverats enligt följande: Helge ås kvarvarande sankt strandängar, främst i Kristianstad Vattenrike, har under mycket lång tids utnyttjats för bete. Det är av stort värde att denna hävd fortgår. Åns betydelse i äldre tid bekräftar ytterligare genom de kvarvarande borgarna i området. Därtill finns flera anläggningar som visar hur vattenkraften utnyttjats för olika processer och i de flesta fall varit direkt avgörande för verksamhetens lokalisering. Detta gäller särskilt de vattendrivna kvarnarna, varav de äldsta har senmedeltida ursprung. Aktiviteter och verksamheter direkt relaterade till Helge å har ett särskilt värde i detta sammanhang och är av största betydelse för upplevelsen och förståelsen av landskapet.

4.7.1.2 Vanås-Frännarp

Ett annat område som ligger drygt 800 m väster om verksamhetsområdet och som är utpekad som särskilt värdefullt är kulturmiljöprogram Vanås-Frännarp. Vanås gods ligger i det kuperade landskapet mellan Helge å och Almaån väster om Knislinge samhälle. Området ger en god bild av ett för sätesgårdar karaktäristiskt landskap och byggnadsbestånd. Kontinuiteten i området kan vad bebyggelsen beträffar följas från förhistorisk tid till nutid. Förutom själva slottsanläggningen är även fornlämningarna, kyrkan, den äldre bebyggelsen samt odlings- och betesmarkerna av betydelse för kulturlandskapet.

4.7.2 KULTURHISTORISKA LÄMNINGAR

Kulturarhistoriska lämningar finns registrerade i Riksantikvarieämbetets kulturmiljöregister (KMR) och på olika avstånd från verksamhetsområdet, se Figur 14. Inom verksamhetsområdet finns inga registrerade kulturvärden i databasen. De lämningar som finns registrerade påverkas inte av den planerade solparken och beskrivs därför inte närmare.

Figur 14. Kulturmiljövärden i närområdet.

4.7.3 ÅKERRENNAR OCH STENSTRÄNGAR

Enligt 5 § i Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 1999:119) om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket får bland annat renar mellan åkerskiften och hägnadsrester inte skadas eller tas bort om de har kulturhistoriskt värde eller stort värde för bevarandet av odlingslandskapets flora eller fauna. Stensträngar är skyddade som fornlämningar enligt 2 kap. 6 § lagen (1988:950) om kulturminnen.

Inom verksamhetsområdet finns en gräs- och örtbevuxen åkerren som löper i nord-sydlig riktning där även ett fåtal hägnadsrester och brunnslock observerats. Hägnadsresterna är knappt skönjbara i landskapet, se Figur 8.

4.8 Friluftsliv

De områden som är intressanta för friluftsliv ligger inte i direkt anslutning till verksamhetsområdet. I trakten kring Wanås slott, ca 1 km från verksamhetsområdet erbjuds olika former av kultur- och friluftsliv med konsthall, skulpturpark och ekologiskt jordbruk samt ansluter till upplysta motionsslingor, naturreservat och Natura 2000-områden.

En cykelväg finns drygt 150 m från verksamhetsområdet längs den gamla banvallen i öster.

4.9 Boendemiljö

I landskapet finns spridda gårdar som mestadels omgärdas av trädriddåer. Tätare villaområden finns i Knislinge tätort i norr och dessa ligger delvis dolda bakom industrier och skogspartier men några fastigheter har fri sikt mot verksamhetsområdet. I direkt anslutning till verksamhetsområdets västra delar ligger två bostadshus med fri sikt och mindre än 50 m till verksamhetsområdet.

5 KONSEKVENSBEDÖMNING OCH SKYDDSÅTGÄRDER

5.1 Naturvärden

Naturvärden bedöms främst vara kopplade till de generella biotopskydd som finns i anslutning till delar av områdets yttergränser i form av stenmurar och stensträngar, samt gamla stora träd, hålträd, stubbar och död ved. Vid etablering kommer ett skyddsavstånd att lämnas till alla generella biotopskydd samt äldre och stora träd så att negativ påverkan på dessa inte sker. De stenmurar och stensträngar som observerats kommer i obetydlig utsträckning att påverkas och är lokaliserade så att skuggning inte sker från anläggningen.

Inom området finns en äldre sälj som utgör ett hålträd, se Figur 8, vilken kommer att tas ner för att undvika skuggeffekter på solpanelerna. För att begränsa negativ påverkan på naturvärden kommer trädet endast att kapas ovanför större håligheter samt att stubbar med håligheter och död ved kommer att bevaras.

Beroende på val av skötselmetod för undervegetationen i området kan verksamheten ge en positiv påverkan på den biologiska mångfalden. Exempelvis kan åtgärder för att skapa ett ekovoltaiskt system vidtas såsom att anlägga stenrösen, skapa veddepåer, blomsterbäddar för fjärilar, sätta upp holkar och insektshotell med mera. Inför driftsättning tar verksamhetsutövaren fram en skötselplan där även åtgärder för att stärka biologisk mångfald ska ingå.

Sammantaget bedöms de negativa konsekvenserna för naturvärden och naturmiljöer preliminärt bli obetydliga. För den mark som idag brukas aktivt kan positiva konsekvenser förväntas uppstå för biologisk mångfald.

5.2 Kulturmiljö

Inga fornfynd finns registrerade i närheten av verksamhetsområdet. Det finns inte heller några riksintressen för kulturmiljö som bedöms kunna påverkas av verksamheten.

Påverkan på kulturmiljöstråk Helge å och kulturmiljöprogram Vanås-Fläckarp bedöms vara försumbar då solparken inte kommer att vara synlig från dessa områden.

Åkerren bedöms inte ha höga kulturvärden då den löper ovanpå ett täckdike samt att det endast finns ett fåtal hägnadsrester i form av redan relativt förmultnade träpålar. Byggnationen kommer endast att påverka åkerren i försumbar utsträckning.

5.3 Friluftsliv och allemansrätt

Påverkan på friluftslivet i kulturmiljöstråk Helge å och kulturmiljöprogram Vanås-Fläckarp bedöms vara försumbar då solparken inte är synlig från dessa områden, samt att avståndet gör att direktpåverkan på friluftsliv inte föreligger.

Solparken kommer att inhägnas och området blir därmed inte tillgängligt för allmänheten. Konsekvenserna för allemansrätt och friluftsliv bedöms dock bli obefintliga givet att området i dagsläget används för jordbruk och därmed under växtsäsongen inte är tillgängligt för friluftsliv. Riksintresse för friluftsliv bedöms inte beröras av verksamheten.

5.4 Diken

Ett täckdike som utgör en del av markavvattningsföretaget *Knislinge* löper genom området. Skyddsavstånd till det allmänna dagvattennätets ledning kommer att beaktas i samråd med va-huvudmannen vid detaljplaneringen.

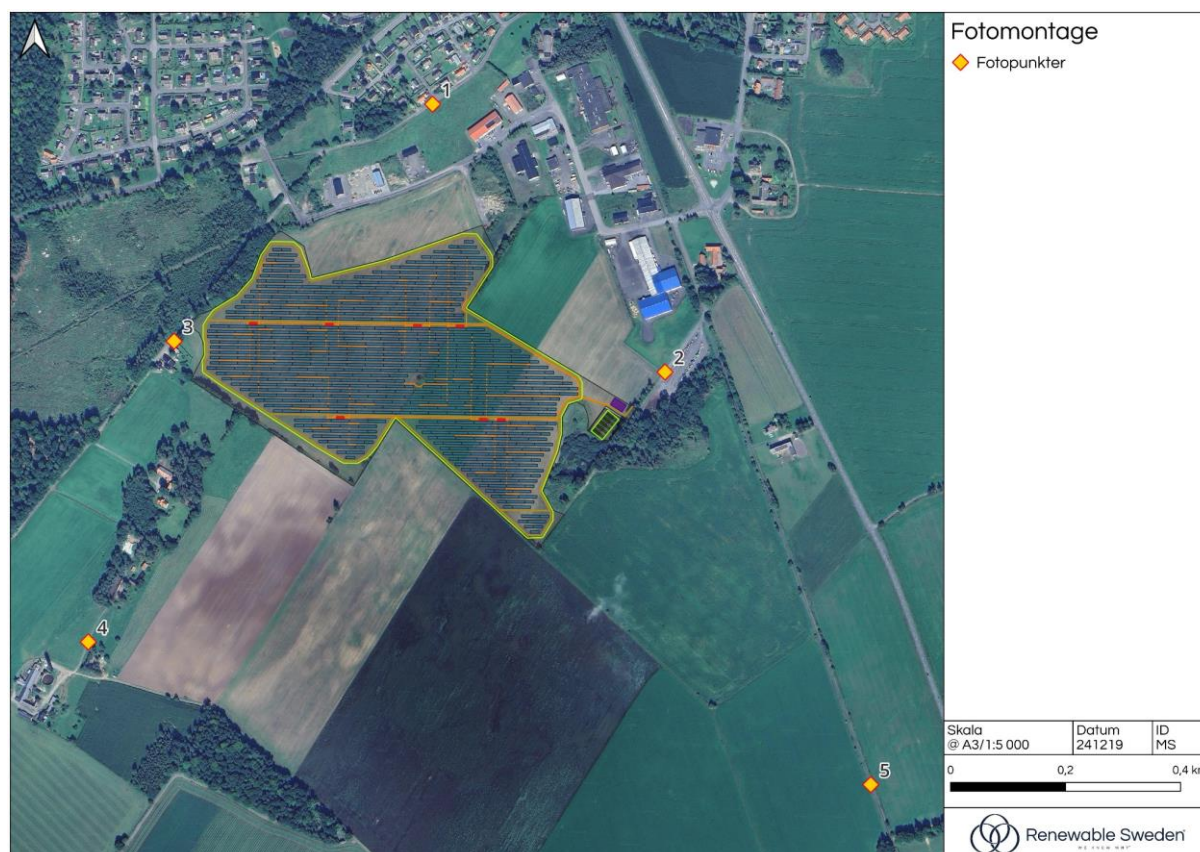
5.5 Landskap och boendemiljö

Hur förändringen i landskapet upplevs vid etablering av en solpark är i hög grad beroende av subjektiva värderingar. Upplevelsen formas av verksamhetens ljudbild, lukter, utseende, betraktelsevinkel, siktförhållanden och landskapets karaktär. Även den enskilda inställningen till exempelvis solkraft, intresset för miljön och för landskapet har betydelse. En solpark kan upplevas som antingen ett positivt, neutralt eller negativt inslag i landskapsbilden.

Solparkens drift orsakar inte störande nattbuller eller föroreningar i närmiljön. En solpark är maximalt ungefär 3,5 m hög, vilket begränsar synligheten från omgivningen i jämförelse med många andra typer av verksamheter.

I det befintliga odlingslandskapet är siktlinjerna idag lokalt begränsade av insprängda skogspartier, men i övrigt väl synlig i det annars öppna odlingslandskapet. Terrängen i området är flack och inga större höjdskillnader förekommer. Solcellsparken kan dock upplevas som dominerande i landskapet i direkt anslutning till anläggningen.

Fotomontage har tagits fram för att visualisera solparkens påverkan på landskapet och för boende. På grund av fotomontagens format och storlek presenteras de i Bilaga 2. Fem lämpliga punkter har valts ut på platser där människor rör sig och har fri sikt till anläggningen, samt från punkter där de boende påverkas mest. Fotopunkterna presenteras i Figur 15.

Figur 15. Fotopunkter för fotomontage presenterade i Bilaga 2.

Solparken kommer att ligga i direkt anslutning till Knislinge tätort och de närmaste fastigheterna är verksamhets- och industrifastigheter. Då den är lokaliserad i direkt anslutning till ett industriområde blir den negativa påverkan begränsad eftersom området redan är exploaterat och bebyggt med industrifastigheter.

Dagligt förbipasserande förväntas vara begränsat till hushållen i de gårdar som använder vägen i väster för att nå sin bostad. I solparkens direkta närhet i sydväst finns framför allt två bostäder som får mer eller mindre fri siktlinje över anläggningen. För att minska anläggningens synbarhet från dessa bostäder kommer en växtridå planteras mellan bostäderna och anläggningens verksamhetsområde. Växtridån kan lämpligen utgöras av lägre växande träd och högre buskar som inte ger skuggeffekter på anläggningen eller tar bort för mycket sikt för de boende. Ett fotomontage, med växtridå, som exemplifierar solparkens synbarhet från bostäder i omgivningen finns i Bilaga 2. Exakt placering av växtridån sker i samråd med de boende och markägaren.

Tack vare det flacka landskapet och anläggningen låga höjd förväntas solparken inte medföra någon påtaglig påverkan på landskapet. Verksamheten väntas sammantaget inte medföra en väsentligt påverkad utsikt från bebyggelse, även om ett fåtal bostäder väster om verksamhetsområdet påverkas mer än övriga.

6 JORDBRUKSMARK

Jordbruksmark är av nationell betydelse. Möjligheten att ta jordbruksmark ur produktion för annan markanvändning regleras i miljöbalken. Enligt 3 kap. 4 § andra stycket miljöbalken får brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Inför planering av anläggande av solpark på aktuell jordbruksmark har ett antal steg med bedömningar utförts. Dessa följer Länsstyrelsen Skånes *Vägledning om solceller på jordbruksmark* (2024):

1. Bedömning om projektet innebär en ändrad markanvändning.
2. Bedömning om marken klassas som brukningsvärd jordbruksmark.
3. Bedömning om verksamheten innebär ett väsentligt samhällsintresse.
4. Bedömning om alternativa lokaliseringar för anläggningen på annan mark än jordbruksmark.
5. Bedömning om det är lämpligast markanvändning med el- eller livsmedelsproduktion på platsen

6.1 Nuvarande markanvändning och fysisk planering

Det planerade verksamhetsområdet för solparken utgör ett område i utkanten av odlingslandskapet och i direkt anslutning till mark för industriändamål i Knislinge tätort.

Ur Östra Göinge kommuns översiktsplan framgår att ca 8 ha av jordbruksmarken inom verksamhetsområdet finns upptagen som ett utvecklingsområde för verksamheter.

6.2 Ändrad markanvändning

Mark- och miljööverdomstolen har fastställt att anläggning av solcellsparker på jordbruksmark är att betrakta som ändrad markanvändning (se Mark- och miljööverdomstolens domar den 22 november 2022 i mål nr M 1026-22 och M 15064-21). Bedömningen är att även den planerade verksamheten utgör en ändrad markanvändning då jordbruksmark tas i anspråk för energiproduktion.

6.3 Brukningsvärde

Bestämmelsen i 3 kap 4 § miljöbalken tillämpas enbart på brukningsvärd jordbruksmark, som kan vara både åkermark och betesmark. Enligt förarbetena (prop. 1985/86:3 s. 54) är brukningsvärd jordbruksmark mark som med hänsyn till läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar är lämpad för jordbruksproduktion. Vid en bedömning bör även beaktas att jordbruksmark är en begränsad resurs med avgörande betydelse för att trygga livsmedelsförsörjningen i landet och att syftet med bestämmelsen är att säkerställa en långsiktig hushållning (jfr prop. 1985/86:3 s. 53). Marken ska ha brukats i närtid men det spelar ingen roll att marken tagits ur produktion (MÖD 2017:17). Markens taxering enligt fastighetstaxeringen har inte avgörande betydelse för bedömningen (dom MÖD, 9 juni 2020, mål nr P7885-19 m.fl.).

Jordbruksmarken som planeras att tas i anspråk för solparken bedöms vara brukningsvärd jordbruksmark och har bördighetsklass 7 enligt Lantbruksstyrelsens åkerklassificering från 1971. Denna klassning används som utgångspunkt i bedömningen och inte som ett mått på den faktiska produktiviteten.

6.4 Väsentligt samhällsintresse

Som utgångspunkt görs bedömningen att produktion av fossilfri el i allmänhet utgör ett väsentligt samhällsintresse. Det innebär att fossilfri elproduktion kan vara ett undantag som gör det möjligt att under vissa förutsättningar ta brukningsvärd jordbruksmark i anspråk.

Att etablera en anläggning för produktion av förnybar el får i allmänhet anses ägnat att tillgodose ett sådant väsentligt samhällsintresse som avses i 3 kap. 4 § miljöbalken (Mark- och miljööverdomstolen M 13461-22). De flesta anläggningar som är ansluta till elnätet och som inte är mycket små (jfr enstaka bostadshus) bör betraktas som ett väsentligt samhällsintresse.

6.5 Jordbruksmarkens ändrade användning

Verksamheten kommer under driften att ändra markanvändningen från växtodling till en kombination av solesproduktion och gräsmark. Marken mellan raderna kommer att skötas antingen genom bete eller maskinell slåtter. På så sätt kan ytorna mellan solpanelsraderna fortsätta brukas som jordbruksmark, men med lägre livsmedelsavkastningen än dagens bruk. Vid avveckling kan anläggningen snabbt och enkelt tas bort och tidigare markanvändning kan återupptas.

Jordbruksmarken direkt norr om verksamhetsområdet ägs av kommunen och är detaljplanlagd för industri, men ännu inte utbyggd. Det innebär att den planlagda jordbruksmarken kommer att få ändrad markanvändning då den bebyggs.

Jordbruksmarken inom den norra delen av verksamhetsområdet är upptagen i kommunens översiktsplan (se 4.3 Kommunal planer ovan) som ett område för ytkrävande verksamheter. Även här kan jordbruksmarken därmed förväntas tas i anspråk för andra ändamål. De detaljplanlagda ytorna och området utpekade för verksamheter i översiktsplanen innebär att ca 17 ha av jordbruksmarken närmast tätorten kan förväntas tas i anspråk inom överskådlig tid. Ca 8 ha av denna yta överlappar med verksamhetsområdet. Framtida användning av denna del av marken för livsmedelsproduktion blir således begränsad, se Figur 6.

Mark- och miljööverdomstolen har i flera avgöranden fastslagit att solesproduktion ska anses vara ett väsentligt samhällsintresse. Med anledning av bestämmelserna i 3 kap. 4 § andra stycket miljöbalken är det aktuellt att avgöra huruvida jordbruksmarken som verksamheten etableras på kan anses vara brukningsvärd samt om det finns andra lämpliga platser för ändamålet. Verksamhetsutövaren bedömer att jordbruksmarken har ett brukningsvärde, om än till viss mån begränsat, vilket framgår i avsnitt 6.1.

Nuvarande praxis anges av Mark- och miljööverdomstolens två redan nämnda avgöranden. Där bedömer MÖD att en lokaliseringstudering kan behöva tas fram om brukningsvärd jordbruksmark ska tas i anspråk för verksamheten. Verksamhetsutövaren har utrett möjligheten att etablera verksamheten på andra platser inom rimligt avstånd från vald anslutningspunkt i Knislinge, Skåne län, än vad som föreslås i detta underlag. Verksamhetsutövaren har i sin lokaliseringstudering dragit slutsatsen att det inte finns bättre lämpade alternativa platser för motsvarande solpark. Utredningen och dess slutsatser framgår i Bilaga 1.

6.6 Alternativa lokaliseringar

Alternativa lokaliseringar för verksamheten har utretts av verksamhetsutövaren. I utredningen, som finns att ta del av i Bilaga 1, har alternativa lokaliseringar eftersökts.

Enligt gällande rättspraxis ska länsstyrelsen inte bedöma om verksamheten *kan* byggas på någon annan plats, utan bedöma om någon av de alternativa lokaliseringarna utgör *bättre lämpade* markområden för ändamålet (M 15064–21).

6.6.1 LOKALISERINGSTREDNING

För att bedöma val av bästa plats för etablering av solparken har en lokaliseringstudering gjorts (Bilaga 1). Utredningen har gjorts för alternativa lokaliseringar som inte är på jordbruksmark.

Lokaliseringsutredningen har försökt fastställa bästa platsen för en solpark om ca 18 MW som kan anslutas på regionnätsledningen längs Helge å, som förbinds med övriga elnätet via fördelningsstationerna i Torsebro och Älmhult. Regionnätledningen, som är på 50 kV, förser samhällen längs sträckningen med el och tar även emot produktion till elnätet från åtta olika vattenkraftverk, alla belägna i Helge å. Vattenkraftproduktionen är vanligtvis relativt låg under sommarhalvåret vilket gör att solparken i hög grad bedöms kunna verka i befintligt ledningsutrymme vilket minskar behovet av ny infrastruktur. Mer information om detta framgår i lokaliseringsutredningen.

Solparken antas behöva anslutas till en av de befintliga regionnätstationerna längs kraftledningen. Med detta som utgångspunkt har markområden inom en radie om 5 km från dessa regionnätstationer ingått i utredningen. Markområden på längre avstånd än så bedöms inte relevanta för utredningen då anslutningskostnaden antas bli för hög. Inom nämnda geografiska avgränsning har all yta analyserats och fem alternativ har identifierats.

Bedömning för val av bästa plats har gjorts genom att jämföra de fem alternativen med huvudalternativet och vägt relevanta parametrar mot varandra.

6.6.2 HUVUDALTERNATIVET

Det som idag utgör jordbruksmark i utkanten av ett mer sammanhållet jordbrukslandskap ligger delvis avskärmat på grund av stenmurar, trädridåer, skogsmark och industrimark, samt Knislinge tätort.

Jordbruksmarken är mark som redan är starkt påverkad och brukas idag för livsmedelsproduktion, men enligt kommunens planer kommer stora delar av ett redan relativt avskärmat jordbruksområde bli decimerat och mer svårtillgängligt än idag i samband med att Knislinge tätort också expanderar.

Förvisso kommer livsmedelsproduktionen att minska eller upphöra under den tid som marken tas i anspråk för solesproduktion, men marken kan senare återställas vid behov, även om det utifrån dagens lagstiftning anses att marken varaktigt tas i anspråk då den utnyttjas för solparker.

Närheten till nätanslutning och möjligheten till mer närproducerad fossilfri el ökar om anläggningen placeras inom förslaget verksamhetsområde vilket är ett viktigt incitament då det råder kraftigt under-skott på produktion av el i elområde 4.

Jordbruksmark har låga naturvärden med liten biodiversitet och är starkt påverkad av jordbruket. I konventionellt jordbruk i Sverige används kemiska bekämpningsmedel mot ogräs, växtsjukdomar (främst svamp) eller insekter. Vid etablering av en solpark finns många och stora möjligheter att gynna den biologiska mångfalden och höja naturvärdena beroende på hur marken sköts, se punkt 5.1 .

Vid etablering av en solpark i jordbruksmarken krävs mycket små markingrepp vilket är fördelaktigt vid återställande av marken till jordbruksmark.

6.6.3 ALTERNATIVA LOKALISERINGAR

De alternativa lokaliseringarna som har tagits fram och jämförts med huvudalternativet presenteras i lokaliseringsutredningen (Bilaga 1). Samtliga alternativ är lokaliserade i skogsmark.

Normalt skogsbruk innebär oftast att mindre områden avverkas. Då bibehålls stor del av befintliga naturvärden och habitatsförlusterna blir mindre då merparten av skogen står kvar. Avverkningen som krävs för anläggande av solparker i skogsmark innebär förlust av en kolsänka som är viktigt för att nå klimatmålen. Ett hållbart skogsbruk har en direkt positiv inverkan på klimatförändringarna, för bevarande av biologisk mångfald och bör också exploateras sparsamt och varsamt.

Att anlägga en solpark i skogsmark innebär i regel större markanspråk än för motsvarande anläggning på jordbruksmark på grund av mer komplicerade markförhållanden samt undvikande av skuggeffekter från omgivande skog. Omfattande markberedning krävs för att grundlägga stålprofilerna, gräva ner kablar och anlägga infrastruktur inom verksamhetsområdet. De naturvärden som finns i skogsmarken decimeras vid markberedningen.

Markberedningen innebär även att den naturliga jordarten/jordmånen som avsattes under eller efter den senaste istiden påverkas i stor omfattning. Markberedningen innebär att en irreversibel åtgärd utförs och marken kan inte återställas till sitt ursprungliga skick även om skog kan återplanteras på marken.

Även för friluftslivet blir påverkan större i skogsmark än på jordbruksmark. Skog ses i allmänhet som område för rekreation för exempelvis vandring, svampplockning eller fågelskådning med mera. Jordbruksmark är till stor del otillgänglig för friluftsliv och har endast i undantagsfall betydelse för exempelvis vandring och fågelskådning – speciellt för den relativt ringa areal på solparken i detta fall omfattar.

6.7 Sammanfattande motivering till val av plats

- Knislinge solpark beräknas kunna producera cirka 18 000 MWh förnybar el per år. Verksamheten skulle ge södra Sverige mer lokalt producerad el och samtidigt bidra till att uppnå klimatmålen.
- Verksamheten bedöms ha mycket begränsad påverkan på naturvärden, och ingen påverkan på skyddade områden eller riksintresse för naturvård.
- Verksamheten bedöms ha mycket begränsad påverkan på lokala kulturvärden och ingen påverkan på fornfynd och riksintresse för kulturmiljövård.
- Verksamheten bedöms ha mycket begränsad påverkan på det lokala friluftslivet och ingen påverkan på riksintresse för friluftsliv.
- Verksamheten väntas sammantaget inte innebära en väsentligt påverkad landskapsbild från bebyggelse. Verksamheten förväntas inte heller medföra betydande konsekvenser för landskapets helhetsintryck.
- Verksamheten kommer under driften att ändra markanvändningen från växtodling till en kombination av solesproduktion och gräsmark som sköts genom bete eller maskinell slåtter. Livsmedelsproduktionen från marken minskar, samtidigt som värdena för biologisk mångfald kan öka exempelvis genom insådd av artrik flora för gynnande av pollinatörer.
- Delar av området är planlagt för verksamheter och kan förväntas ianspråktagas för andra ändamål om solparken inte byggs.
- Lokaliseringsutredningen i Bilaga 1 visar att verksamhetsutövaren, utifrån offentligt tillgängligt material, inte kunnat finna alternativa markområden, på icke jordbruksmark, som skulle vara bättre lämpade för en solpark inom rimligt avstånd från nätanslutningspunkten i Knislinge.

6.8 Markanvändning - bästa plats och god hushållning

Utifrån ovan beskrivna aspekter och med stöd av lokaliseringsutredningen gör verksamhetsutövaren bedömningen att huvudalternativet jämfört med de alternativa lokaliseringarna är den bästa platsen för att anlägga solparken. Resultatet av utredda alternativ visar att det utgör god hushållning att använda den aktuella jordbruksmarken för att producera fossilfri el då den i stor grad redan är påverkad och samtidigt kan återställas till jordbruksmark efter avslutad drift. – även om marken anses varaktigt ianspråktagen upp till 45 år.

I Skåne finns en stor del av Sveriges mest högklassiga jordbruksmark och den behöver bevaras, men idag används inte marken fullt ut i Skåne. Som nämnts tidigare råder det ett kraftigt underskott på elproduktion i elområde 4. En solpark inom föreslaget verksamhetsområde skulle bidra till lokalt producerad

fossilfri energi i en del av Sverige som har stort underskott på el. Utifrån resonemanget i detta dokument och utifrån förutsättningar som presenterats gör verksamhetsutövaren bedömningen att fossilfri elproduktion i dagsläget utgör ett bättre alternativ än livsmedelsproduktion på den förslagna platsen. Solkraft anses vara det mest lämpliga teknikvalet på platsen då vindkraft inte anses vara lämpligt givet bland annat på grund av närheten till bebyggelse. Produktion av el genom biomassaförbränning är ett annat alternativ som dock anses olämpligt då sådan verksamhet, förutom sin låga verkningsgrad, för decennier framöver förväntas generera ökade växthusgasutsläpp till atmosfären.

7 KÄLLOR

Lantbruksstyrelsens åkerklassificering, 1971-02-11, PM 1971

Ledningskollen, oktober 2024.

Länsstyrelsen Skåne, Beslut om strandskyddsområden i Östra Göinge kommun (2002-06-07)

Länsstyrelsen Skåne, Kulturmiljöprogram, webbaserad tjänst 2024

Länsstyrelsen Skåne, Vägledning om solceller på jordbruksmark 2024

Naturskyddsföreningen, Positionspapper om solenergi, 2024

Markägare till Knislinge 14:1, 2024

Region Skåne, Regionplan för Skåne. 2022–2040.

Region Skåne, Utvecklingsstrategi för Skåne 2020

Riksantikvarieämbetet Kulturmiljöregister (KMR). 2024

Råberg, T., van Noord, M., Björnsson L.H., Pettersson, I. & Zinko, U. 2021. *Solcellsparker, biologisk mångfald och ekosystemtjänster – Påverkan och möjligheter för multifunktioner*. RISE Rapport 2021:52, ISBN 978-91-89385-93-1, RISE Research Institutes of Sweden.

Östra Göinge kommun, Översiktsplan antagen av kommunfullmäktige 19 december 2019 §113

GIS material: Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Länsstyrelsen, Östra Göinge kommun, Energimyndigheten m.fl. 2024

Bakgrundskartor ©Lantmäteriet

Flygfoton: Google Maps och ©Lantmäteriet